

MUHABBAT VA NAZIMNING SHE'RLARIDAGI ILHOM NASAFIYNING ÒRNI

Iskandarova Zulbibi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ILHOM NASAFIYNING hayoti va ijodi haqida sòz boradi. Shuning dek maqolada shoirning yozgan kitob va ilmiy maqolalari òzbek va tojik xalqlari orasida juda katta ahamiyatga ega . Ushbu maqola shoirning asosiy mavzularidan biridir ishq ochib berilgan.

Kalit soʻzlar: Ilhom Nasafiy, shoir, ishq, shoirning hayoti va ijodi

Мапо аз ман рабудан кори ишқ аст,
Ғаму шодӣ фузудан кори ишқ аст.
Алорағми ҳама қабру ситамҳо,
Ҳамеша зинда будан кори ишқ аст!

Ilhom Nasafiy (Ilhom Eshonqulov) tojik adabiyotining shoir va allomalaridan biridir. 1985-yil 15-yanvarda Oʻzbekiston Respublikasi Qashqadaryo viloyati Dehqonobod tumanida ziyolilar oilasida tugʻilgan.

70 ga yaqin ilmiy-maʼrifiy va publitsistik asarlar, jumladan “Buxoroiy shonshuhurat tazkiralari va ularning ilmiy-adabiy ahamiyati” (2014), “Buxoroiy shonshuhurat va uning tazkiralari” (2019) risolalari hamda “Tojik adabiyoti tarixi (davri)” darsliklari muallifi. moʻgʻul istilosi va temuriylar” (2013), “Tojik adabiyoti tarixi (soʻfiy adabiyoti)” (2013), “Sabzai farvardin” (2010) va “Mugʻannii ishq” (2022) sheʼriy toʻplamlari.

kabi kitoblar rivojida “Hoji Abdulazim Sharʼiy. Rahmat. (Forschadan kirill alifbosiga matn yaratish, 2015), “Hashmati Buxoroyi Mirsiddiqxon. Tazkirat-ushshuaro (nusxa 2728). Fors tilidan kirill yozuviga oʻtilgan matnni ishlab chiqish va izohlashda 2021-yil) “Xovarshonorlar maktubi” 8-son (2015-yil), 9-son (2015-yil) kabi milliy va xalqaro ilmiy maqolalar toʻplami. , “Adabiy aloqalar va madaniyatlar muloqoti” ikki qismli (2019) va “Oʻrnak koʻzgusi” (2019).

Mamlakatimiz va xorijdagi bir qancha jurnal va gazetalarning tahrir hayʼati va maslahat kengashi aʼzosi.

Ushbu maqolamizda shoir va tadqiqotchi Ilhom Nasafiy ijodidagi ishq timsoli haqidagi ayrim fikrlarimizni bayon etishga qaror qildik. Yozuvchilar yoki ijodkorlar oʻz asarlarida muhabbatni madh etsalar, shoirlar ham oʻz sheʼrlarida bu ilohiy neʼmatni oʻzgacha mahorat, ijodkorlik bilan ulugʻlaydilar. Sevgi osmon, yer va insoniyatni bogʻlaydigan zanjirga oʻxshaydi. Ilhom Nasafiy ham oʻz asarlarida ishq mavzusini ishqibozlik, ishq-muhabbat bilan ishqiy va badiiy tasvirlab bergan shaxslardandir.

Shoir ilk she'rlarini talabalik davrida boshlagan. Shoir Al'an qadimiy Termiziy shahrida ijod va izlanishlar bilan shug'ullanadi. "Muhabbat qo'shig'i" shoirning ikkinchi she'riy to'plami bo'lib, mazmun va kayfiyat jihatidan ishq mavzusiga asoslanadi. Mazkur to'plam tadqiqotchilar va adabiyot ahli tomonidan katta mamnuniyat bilan qabul qilingani afsus va iftixorlidir. Ilhom Nasafiy dovrug'i nafaqat O'zbekistonda, balki Tojikiston, Afg'oniston, Eron kabi forsiyzabon davlatlarda ham mashhur bo'lib, adabiyot ixlosmandlari qalbidan joy olgan. Chunki shoir biladiki, muhabbatsiz yurak na o'zini anglaydi, na hayot mohiyatini. Sevgi qimmatbaho sovg'adir, uni hamma ham boshdan kechirmaydi. Yuragi pok, erkaliigi yuksak kishilarning qalbida faqat muhabbat alangasi yonadi. Balki ishq yurakni bo'shatish uchun vosita va yana bir yo'ldir, lekin shoir uchun sevgi haqida gapirish, yozish qalb va qalb oromidir. Shoir tadqiqotchi ishqni go'zal va nafis, bila turib ishqiy deb ta'riflaydi va shunday deydi:

Дилам чун сарви озод аст, эй Ишқ,
Вучудам аз ту обод аст, эй Ишқ.
Сари ҳар як нафас шукрона гўям,
Туро бар ман Худо додаст, эй Ишқ!
[Муғаннии ишқ, саҳ-192].

Koinotning mohiyati sevgi bilan go'zaldir, chunki sevgisiz yurak bo'sh idishdir. Sevgi bu dard, lekin bu insonning eng shirin dardi, hayotiga yangicha mazmun baxsh etadi. Sevgi donishmandni aqldan ozdirib, podshohni tilanchi qilib qo'yadi. Oshiqning qalbi telbaga o'xshaydi, nima ko'rsa, unda do'stining aksini ko'radi. Sevgi - har kim har xil talqin qiladigan so'z. Ba'zilar kimgadir, boshqalari Xudoga, ota-onaga, vatanga bo'lgan muhabbatni idrok etadilar va talqin qiladilar. Inson bu so'zni ta'riflab, butun borlig'i bilan his qilsa, ko'zlari chaqnaydi, qalbi shod bo'ladi.

Muhabbat quyoshga o'xshaydiki, undan g'amgin qablarning tikanlari yashil bo'lib gullaydi yoki u porlayotgan oyga o'xshaydi, undan qorong'u qablar yorug' bo'ladi. Sevgi bir ummon, uning har bir to'lqini minglab aql kemalarini cho'ktiradi. Aytish mumkinki, shoirning ko'plab g'azal va baytlari ishqga bag'ishlangan:

Нигоҳат як қасида дарди ишқ аст,
Саропоят чу фасли сарди ишқ аст.
Туро ором кардан дар ҳама ҳол,
Амалҳои бузурги марди ишқ аст
[Муғаннии ишқ, саҳ - 184]

Oshiq uchun mahubning har bir norozi nigohi bir dunyo dard va qalbini kuydiruvchi ko'rinmas yonayotgan olovdur. Lekin oshiqning chin sevgisi, har safar sevgilisiga mehrini ko'rsatsa, uni hayot issiqligidan ayiruvchi sovuq va qish olamiga o'xshaydi. Javobsiz sevgi tufayli tinchini yo'qotgan yurakni faqat sevgilisi tinchlantiradi. Albatta, o'sha yurakning holiga voy, unda ishqning kuyishi, g'ami,

iztirobi bo'lmasa, uni qalb ishq soti olmaydi. Bu dunyoda umringni muhabbatsiz o'tkaysang, bu umrning har bir kuni behuda o'tishi uyat. Oshiqning qalbi yaxshilikni ham, yomonni ham bilmaydi. U dunyoning barcha qayg'ularidan qo'rqmaydi. Chunki ko'prikkdek uzilib, uni qirg'oqqa olib chiqmaydigan hayot to'siqlaridan faqat oshiqgina yechim topishga harakat qiladi. Oshiq ikki qirg'oq o'rtasidagi ko'prikk bo'lishi mumkin. Bunda shoir aytganidek:

На неку бад шиносад қалби ошиқ,
На аз ғамҳо ҳаросад, қалби ошиқ.
Ғаҳе сўзад тамоми устухонро.
Ғаҳе ойина созад қалби ошиқ
[Муғанний ишқ, саҳ – 191].

Shoir ijodida ishq barcha markaziy mavzular ichida yuksak mavqega ega bo'lib, fikrimizcha, shoirning g'azalga bo'lgan mehrining ortishi uning ishq mavzusiga bo'lgan intilishidan bo'lishi mumkin. Darhaqiqat, g'azal misolida ishq adabiyotning asosiy mavzularidan biridir. Ilhom Nasafiy g'azallarida ishq ustoz va yo'l ko'rsatuvchi bo'lib, uning barcha obrazlari ana shu yo'l-yo'riqqa bog'liq bo'lib, shoirning o'zi ta'kidlaganidek:

Оне, ки таронахони ишқ аст, манам,
Як гумшуда дар чаҳони ишқ аст, манам.
Оне, ки бурун зи қайди ҳар нафсу ҳаво,
Пайванд ба қони қони ишқ аст, манам
[Муғанний ишқ, саҳ – 37].

Shoir ishq kuychisi bo'lgan, faqat ishq sharafiga kuylagan, ishq olamida adashgan odam menman, deb g'urur bilan e'tirof etadi. Men nafs va havo zindonidan chiqib, ruhi ishq joniga bog'langan, ya'ni g'urur va g'arizadan yiroq, pok qalbi, qalbi va qalbi ishq bilan bog'langan odamman. Ilhom Nasafiy o'zining "Ishq qo'shig'i" to'plamida ana shu fikrga ishora qilib, she'riyatining bosh mavzui ishq ekanligini ta'kidlab, go'zal va qiziqarli imo-ishora qiladi va ishqiy tarzda aytadi:

На ман аз ишқ мегўям, на ишқ аз ман хабар дорад,
Фақат ошиқ дар ин дунё дили ойинатар дорад [Муғанний ишқ, саҳ – 52].

Men sevgi haqida gapirmayman, sevgi ham men haqimda bilmaydi. Bu dunyoda faqat mehribon odamning qalbi pok bo'ladi. Ya'ni chin ma'shuqaga aylanish uchun inson avvalo sevgi so'zini to'g'ri tushunishi kerak. Chunki sof muhabbat sof oshiqlar uchun alohidadir.

Shoir quyidagi she'rida murojaat va ishq bilan bog'liq holda quyidagilarni ta'kidlaydi:

Диламро пур кун аз фаввораи ишқ,
Ало, эй соҳиби сайёраи ишқ!
Агар аз гиря мирад тифли ашқам,

Наҷунбонад касе гаҳвораи ишқ [Муғаннии ишқ, саҳ – 187].

Xulosa qilib aytganda, Ilhom Nasafiy ijodining o‘zagi ishq mavzusini o‘z ichiga olgan bo‘lib, uning she‘rlarida uning obrazlari, tasavvurlari o‘zining go‘zal rolini namoyon etgan. Shoirning ishqiy she‘rlarida nafaqat yerdagi ishq, balki alohida o‘rganishni talab qiluvchi ilohiy ishq ham tasvirlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. МУҒАННИИ ИШҚ-ДУШАНБЕ: АДИБ-2022, 216 САҲ